

COMUNA BERZUNȚI

Județul Bacău

Obiceiuri si tradiții

2012-11-16 13:10:58

Localitatea Berzunt se încadrează într-un areal folcloric deosebit, cu obiceiuri, datini și tradiții milenare, care amintesc de strămoșii noștri geto-daci și romani. Multe dintre ele se regăsesc în însăși ocupațiile locuitorilor acestei așezări.

Mestesugurile taranesti:

Locuitorii acestei așezări sunt locuitori iscusiți cioplitori în lemn, piatra, tâmplari, dulgheri. Portile din lemn de stejar, încrustate cu barda și dalta au dus de mult faimă așezării și oamenilor săi. Motivele ornamentale, deși se aseamănă cu cele maramuresene sau de prin părțile Gorjului, dovedind unitatea etnografică a acestui spațiu carpato-danubiano-pontic, au elemente aparte care țin de mână și talentul mesterului.

Oricum, funia, soarele, bradul, cerbul, ursul, strugurele, amintesc despre credințele oamenilor de aici, despre legătura lor firească cu natura și lumea inconjurătoare. Neîntrecuții cioplitori în lemn sunt astăzi: Nechifor Vasile, Avasiloae Costica, Domocos Ion, Balan Ghe. Ștefan, care fără a urma cursuri speciale au reușit să-și însușească toate tainele pregătirii și sculpturii în lemn. Este folosit cu preponderență lemnul de stejar pentru portile de la intrarea în gospodărie, troite și alte obiecte de exterior, lemnul de cires, par, tei, paltin pentru obiectele de interior (mase, lustre, cornize, draperii, etc.).

Deși în ultimii ani s-au înmulțit portile din beton și fier, care sunt mai durabile, totuși portile din lemn de stejar, acoperite cu sindrila în solz de pește sau coada de rândunică, cu variate traforuri la „șan” rămân cele mai frumoase și tradiționale.

O ornamentație aparte se întâlnește la turnat și șanul anexelor gospodărești (grăjduri) pentru animale, acoperișul fantanilor, porților și balcoanelor.

Este vorba despre traforurile făcute din lemn de brad, paltin, frasin, plop sau chiar fag, executate cu fierăstraul coada de vulpe sau faizicul.

Mesterii locali au efectuat asemenea lucrări și în județ și țară pentru popasurile ridicate de-a lungul traseelor rutiere.

În localitate se găsesc mesteri care realizează din lemn de paltin, juguri pentru boi.

Cu siguranță că și numele unor familii este dat de această ocupație. De altfel și alte nume derivă de la ocupațiile lor tradiționale: Jugaru, Olaru, Vacaru, Ștoleru, Cojoc, Ciobanu, Cojocar. Mestesugul lemnului este un mestesug tradițional, localitatea aflându-se așezată într-o zonă forestieră bogată. Berzuntul este un bazin de exploatare forestieră din care este aprovizionată cu o mare cantitate de masă lemnoasă Unitate de Prelucrare a Lemnului, Fabrica de cherestea, parchet, bile manele din municipiu de pe Trotus. Aceste mestesuguri au fost descrise de multe ori în articolele din zărele centrale și locale și chiar publicații de sinteză.

Mestesug traditional, practicat mai ales de femeile din localitate. Cu ajutorul razboaielor de tesut orizontale dar si verticale numite local stativ se tes: scoarte, cergi, covoare, panza de in si canepa, bete, etc.

In localitate practic nu au existat familii mai invarsta care sa nu posede razboi de tesut. Motivele ornamentale corespund zonei etnografice Trotus-Tazlau, descrise atat de complex si documentat de etnograful Dorel Ichim, Ion Vladutiu, geograful Iulia Vacarusu si alti etnografi, care s-au aplecat asupra folclorului si traditiilor noastre. Pe langa aceste motive multe sunt imprumutate din alte zone. Oricum din tesaturile ce se realizeaza in localitate nu lipsesc: bujorul, trandafirul, bradul, precum si motivele geometrice: romb.

Mesterul Vranceanu Dumitru (mos Tache cum il cunosc localnicii, folosind un razboi foarte original miniatural, realizat personal, reuseste sa tese traditionalele brauri (bete) din lana rosie, galbena si albastra (culorile traditionale ale tricolorului nostru national). Barnetele populare pe care le folosesc barbatii dar si femeile drept cingatoare frumosi arnauti la anul nou pentru ornamentarea costumatilor sunt cunoscute de acum si peste granitele tarii, acest mester participant la mai multe festivaluri de folclor atat in tara (Sibiu si Bucuresti) cat si in Franta, Anglia, Turcia, la care pe loc a realizat aceste obiecte din port popular traditional. In ultimii ani din pacate s-a renuntat la tesutul stofei de suman si in localitate sunt destui crescatori de oi.

COJOCARITUL

Reprezinta ca si tesutul un mestesug vechi, traditional aparut drept ca necesitate pentru realizarea pieselor pentru imbracaminte pentru sezonul friguros.

Cu metode traditionale se realizeaza tabacitul pieilor de miel (cu zer si lesie, zeama de var, coaja de stejar, din care apoi se vor realiza frumoase bondite, de dama sau barbatesti, pieptarele inchise la gat si in florate cu lana colorata viu sau matase, caciulile de miel, cojoacele scurte si lungi (renumita sarica ciobaneasca). Cojocarii : Tarala Aneta, Goghiu Maria, Ciocan Toader, Balan Gheorghe, Nechitescu Gheorghe, etc. venit cu talentul lor si-au impodobit mai ales bonditele si cojoacele scurte cu margini din piele colorata de obicei in negru sau maro. Aceiasi ornamentatie se intalneste si in dreptul buzunarelor, exterioare.

Spuneam ca deosebit de frumoase sunt pieptarelele barbatesti realizate din piele de oaie tanara, inchise la gat si cu o varietate de elemente florale realizate din lana viu colorate sau matase. Acestea sunt purtate peste camasa sau pulover mai ales in zilele de sarbatoare si formeaza una din piesele costumului national barbatesc, costum folosit mai ales de dansatorii si arnautii de grupul folcloric Capra.

FIERARITUL

Este un alt mestesug traditional. Atelierul fierarului cuprinde: foiul, nicovala si in el se realizeaza fierul de plug, potcoave pentru cai si bovine, diverse piese pentru carele de cai sau boi precum si diferite unelte de munca: sapa, sapaligi, securi, topoare, pene pentru trasul bustenilor etc.

De obicei fierarii fac si roti pentru carute din lemn de salcam sau paltin, peste care trece sina de fier nituita. Cei mai cunoscuti fierari din localitate sunt: Ianus Olaru, Gheorghe Olaru, Costica Ciocan, Culita Ghinet, Neculai Butucaru, care au mostenit acest mestesug din tata in fiu. Ei fac regula si activitatea de potcovar, care este destul de pretentioasa si dificila. In ultimul timp carele traditionale sunt concurate de carele de fier cu roti de autoturisme.

LOCUIN?ELE

Traditia berzunteana cuprinde casa de locuit si anexele. Casa traditionala a fost la inceput bordeiul feudal, apoi casa din barne cioplite si incheiate prin „cuie de lemn” , formata dintr-o singura incapere si tinda. Interiorul era tencuit cu lut si varuit. Intr-un colt se afla soba cu hoarna.

Cu timpul locuintele se realizau din paiant pe fundatie de piatra de rau cioplita sau zidita. Erau acoperite cu paie, stuf, sindrila din lemn de rasinoase, batuta drept sau cu model (solz de peste, coada de

randunica), pe coama cu motive florare.

Inspre zilele noastre sindrila era data cu catran sau pacura pentru a rezista mai mult intemperiei. Cosul de fum nu era scos in exterior fumul fiind in pod si innegrind acoperisul. Mai tarziu soba a fost realizata cu fumare (3-5-7) si ocnite.

Casa a fost marita la doua camere despartite de tinda, avand de obicei forma dreptunghiulara, (loc pe 4 metri). In spate se realizeaza chilerul folosit pentru bucatarie si camara. Casa a evoluat continuu, o data cu cresterea nivelului de trai.

In momentul de fata majoritatea caselor au trei patru camere si cuprinde: hol, camara, bucatarie chiar baie.

Sunt zeci de case cu parter si etaje.

Mijloacele de incalzit sunt realizate din cahle de teracota sau metal tip Vesta. Multe gospodarii utilizeaza aragazul pentru prepararea hranei.

Casele sunt realizate din paiant, caramida arsa, chirpic sau B.C.A. invelitoarea este de regula din tigla, tabla zincata, placi azbociment si mai rar din sindrila.

Interiorul locuintei mai pastreaza elemente traditionale. In camera curata „odaia de oaspeti”, se afla capataiul de zestre in care sunt asezate scoartele, covoarele, laicerele, plapumele, cergile, peste care sunt randuite pernele de 4-6, care formeaza zestrea fetelor de maritat. Pe dusumele se pun scoarte sau covoare tesute in case. Au aparut si covoarele de iuta sau chiar persane. Pe pereti se aseaza covoare, prosoape de artizanat sau cu motive nationale cusute in casa, sub care se prind rame cu fotografii de familie. Mai este intalnit patul cu spatara din scandura de brad cu saltea de paie, masa rotunda cu un picior sau trei picioruse, mai ales in bucatarie si taburetele cu patru picioare din lemn facute in casa. La intrarea in tinda se afla cerdacul cu elemente de trafor. Tavanul exterior vine pe capatul grinzilor care sunt consolate iar pe marginea acestuia se pune o scandura frumos traforata cu diferite motive florare.

Anexa (grajdurile) pentru animale este de asemenea realizat de regula, din paiant pe talpi de stejar sau salcam. Cuprinde tot 1-2 incaperi separate de un sopron. Intruna din incaperi sunt adapostite animale mari (bovine, cai, porcine) iar in cealalta animale mici (capre, oi) si pasarile pe timp de iarna. In sopron sunt adapostite lemnele pentru iarna si carul, sania. Acoperisul este de asemenea din tigla, tablaaziniata, sindrila sau placi azbociment. Banul podului este realizat din scandura de brad, plop, jugastru, frumos traforat. Grinzile ca si la casa sunt consolate. De regula anexa este amplasat in spatele casei sau lateral.

PORTUL

Portul popular este diferit pentru femeie si barbat, pentru sarbatoare si lucru. Piesa care prezinta un element de unitate este camesa sau ia. Aceasta atat pentru femeie cat si pentru barbat este la gat creata-dacica cu platea .

Pentru lucru are maneca stramta si creata jos, iar pentru sarbatoare este lunga si larga. Cusatura este realizata cu fir negru, rosu sau albastru si reprezinta diferite modele geometrice si florare.

Femeia poarta catrinta neagra cu fir de lana, cu dunga rosie incinsa cu bete din lana, tricolora sau cu modele diferite.

Pentru sarbatoare se foloseste fota cu motive florare si culori vii din fir stralucitor si paiete. La gat poarta margele, salba, cruciulita, rozalii.

Pe cap isi pune broboada din lana cu flori pe margine si franjuri numite in vorbirea curenta a localnicilor casanca. In zilele de sarbatoare se poarta si marama sau baticul, tesute in casa in culori mai vii.

Portul barbatilor consta din itari, cicareci stransi pe picior, din aba sau panza de in sau canepa. Barbatii poarta camasi cu poale, cu ajur. Drept cingatoare se foloseste chimirul din piele cu catarami, care se mai numesc si serpar. Se mai foloseste si braul din tesatura alba din lana, mai ales in timpul lucrului. Deasupra camasii in zilele de sarbatoare se poarta vesta din stofa neagra sau pieptarul din piele in florata. In anotimpul rece se foloseste sumanul

si cojocul.

Incaltamintea traditionala a fost opinca din piele de bovina sau porc si cea din cauciuc. Batranii satului mai poarta si azi opinci din cauciuc. Curelele sunt stranse peste obiele din stofa de aba alba. Portul traditional a cunoscut profunde transformarii fiind puternic influentat de modernismul vietii.